

נראדה אור

הג הפסח תשפ"ג

גליון קסו שנה ד

באר רבוה"ק מלעכוויטש קוידענו

{ שניני אור }

בסופו של דבר הסתיימו ההכנות וכבר עומדים אנו בחג הפסח - זמן חירותנו.

נתאר לעצמנו גוי הנקלע לבית היהודי בימים שקודם חג הפסח ורואה את הבית כמקרה - כולם כבר עייפים מרוב עבודה. הוא שואל את היהודי לפשר המהפכה ושומע ממנו שההכנות כולם לחג הפסח - זמן החירות המשמש ובא. הגוי יודע שלפני שיוצאים לחופשה נדרשת עבודה רבה, ובכל זאת לא מצליח להבין כיצד נצמחת בנפש הרגשת דרוך וחירות מתוך עבודה ושעבוד שכזה.

אתא ובא ליל הסדר מגיע, להתבשם מאוירת החירות, הוא רואה את היהודי לבוש בבגדי חג כנאה לבן חורין, אך מה רבה פליאתו כאשר בפסגת ליל החירות קורא היהודי מלוא הפה: הללו עבדי ה', וכי איזו חירות היא זה... הגוי לעולם לא יצליח להבין זאת, אבל אנחנו בני העם הנבחר מתבוננים ומבינים שחירות אמיתית היא מציאות עמוקה יותר.

שאל אותי פעם בעל תשובה, השבת היא הלא מתנה טובה שנותן לנו הקב"ה כדברי חז"ל, מדוע אז"כ מחייבת התורה לשמור שבת, וכי ממתי מכריחים אדם לקבל מתנה. לא ידעתי להשיב לו והפניתי את השאלה לאבי מורה שליט"א, ענה לי אאמור"ר השבת היא יום מנוחה ומנוחה אמיתית היא ניתוק מכל עניני החיים הטורדים אותנו תמיד. המציאות מוכיחה שאין ביכולת האדם לנתק את עצמו מכל עניניו בצורה שכזו, כך שאם חפץ הקב"ה להנחיל לנו יום מנוחה, הדרך היא על ידי שיכריחו אותנו לכך.

כפי שמנוחה אמיתית אינה רק הימנעות טכנות מייגיעת הגוף אלא ניתוק מוחלט מכל טרדה, כך חירות אמיתית אינה הרגשת עצמאות גרידא אלא הרגשת דרוך ושחרור בעומק נפש ישראל.

הרגשה אמיתית שכזו לא ניתן להשיג בדרכים גשמיות, כי לעולם ישארו בנפשו שעבודים והתחייבות המפריעים להרגשת החירות. הדרך היחידה לכך היא בשעבוד מוחלט להשם יתברך מתוך הכרה שעבוד זה הוא חיבור לחי החיים, ומלבד שעבוד זה אין שום עול ושעבוד בעולם המחייבים אותי. וכפי שמצטט אדמו"ר שליט"א לשון הספה"ק שחירות אמיתית היא: אין לו עליו אלא אלקי.

בכדי לזכות לחירות שכזו מוכרחים להקדים ימים ושבועות של יגיעת הגוף והנפש בקיום רצונו יתברך בביעור החמץ והכנות לחג הפסח, אלו בונים בנפש פנימה הרגשת שעבוד לרצונו יתברך אשר הוא ורק היא החירות האמיתית - הללו עבדי ה'.

{ דברות קודש }

כמה מעלות טובות - כמה נתעלו ברוב הגילויים

שיהיו לנו הנפלאות לעתיד תענוג אף כנגד תענוג הראשון שביציאת מצרים. עכתודה"ק.

בכל מכה נתגדל ונכפל האור יותר

והנה תכלית הניסים שעשה הקב"ה במצרים להאיר בישראל אור האמונה כדאיתא שהיו המכות נגוף למצרים ורפוא לישראל, שבכל מכה נכנעה קלי" מצרים וזכו ישראל לגילוי כבודו ית' בעולם. ולפי דברי הר"ק מבראדיטשוב שאין האדם מתפעל מאותו גילוי שכבר היה לו מקודם, יש לומר שכן הוא בגילוי אור האמונה שע"י המכות שבכל מכה נתגדל ונכפל הגילוי שכבר היה מקודם וע"י זה נתפעלה נפשם מגודל הגילוי.

בזה יבואר 'כמה מעלות טובות למקום עלינו', כמה נתעלו ע"י גילוי האור בכל הניסים והמופתים. וזהו 'אילו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה', שאין הכונה שהיה נקרע הים מבלי שיעברו בו, אלא אילו היו זוכים רק לגילוי שנעשה בקריעת הים ולא לגילוי שבעברם בתוכו דינו, 'זכן אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה' קאי על האור שנתגלה בעינינו אלו.

'על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו', שבכל מעלה וגילוי נעשה הגילוי שמקודם כפול ואח"כ כפול ומכופל, כי רק באופן זה תתפעל נפשם מעוצם הגילוי.

זהו מה שנחלקו התנאים כמה מכות לקו המצריים במצרים ועל הים, אשר לכאורה מאי נפק"מ בזה. אלא שעיקר כונתם לבאר גודל אור האמונה שנתגדל ונכפל יותר ויותר בכל מכה ומכה, וכל תנא אמר מספר המכות

המשך בעמוד הבא >>>

כמה מעלות טובות למקום עלינו וכו'.

יש לבאר הלשון 'מעלות טובות למקום עלינו', ולא אמר חסדים טובים שעשה עמנו. עוד צריך ביאור מה רבותא יש בכך שיש להודות על כל חסד שנעשה עמנו. עוד נתקשו המפרשים בכמה ענינים המפורטים כאן, 'אילו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה', מה טובה יש בכך, וכן 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה'. עוד יש לבאר הלשון 'על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת' וכו', כי לכאורה נכון יותר לומר רוב ורבי רבות, אבל הלשון כפולה ומכופלת משמע שהחסד עצמו כפול ומכופל.

גודל הניסים לעתיד לבוא

הביאור בהקדם מה דאיתא בקדושת לוי (לפסח ד"ה כימי צאתך) בביאור הכתוב (מ"כה ז, יט) 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', משל לעני ואביון שמצא מציאה גדולה עשרת אלפים דינרי כסף, ובודאי שמח שמחה עצומה במציאה זו. הנה אם למחרת ימצא עשרים אלף דינרי כסף, אף שודאי ישמח לא תהא השמחה כשמחתו במציאה הראשונה. רק אם ימצא בפעם שניה מציאה גדולה הרבה יותר מהמציאה הראשונה, תהא שמחתו כשמחת המציאה הראשונה.

בדרך זו אחר שעשה עמנו הקב"ה ניסים ונפלאות בצאתנו ממצרים והיה זה תענוג לנו, יהיו הניסים שלעתיד תענוג כתענוג הראשון, רק כאשר יעשה עמנו הקב"ה ניסים ונפלאות עד אין מספר, וכדאיתא בחז"ל (ברכות יב:) שלעתיד לבוא יהא יציאת מצרים טפל ושעבוד מלכויות עיקר, וזהו 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות',

ישראל מאמינים הם

אחד מי יודע אחד אני יודע.

היינו אפי' שנמצא במצב של 'אחד מי יודע', היינו שאין האמונה מאירה בו בשלימות, מ"מ ידע וישנן בקרבו 'אחד אני יודע' - שיאמין שהוא מאמין, כמאמר מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע.

ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לפי השגתו בגודל הגילוי בניסי יציאת מצרים, כי לפי רוב המכות נתגדל האור יותר ויותר.

תכלית כל הגילויים שישאר טעם מצה בפיו

זאת שאלת החכם 'מה העדות והחוקים' וגו', ששואל על גודל הגילוי הנעשה בליל התקדש חג ע"י כל מצוות הלילה ותמה מהו תכלית כל גילויים אלו. ותשובתו אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שעיקר תכלית הארת זה הלילה שתיחקק האמונה בנפשות ישראל באופן שישאר טעם

מצה - מיכלא דמהימנותא בפיהם אף בעבור הזמן, ודייקא על ידי רוב הגילויים תעמוד האמונה בנפשם לאורך ימים בכל מצב שהוא. ובאור המאיר איתא שבכל שנה בפסח נוסף עוד בגילוי אורו ית', עד שיצטרפו כל הגילויים להאיר לישראל אור הגאולה.

בדרך זו יש לבאר 'אילו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני', כי ישראל קבלו את השבת במרה קודם קבלת התורה, אמנם בשמעם בסיני מצות שבת לא היה זה באופן שקבלו במרה, אלא השיגו אור השבת במעלה יתירה באופן שאור השבת שזכו במרה נעשה עתה כפול

ומכופל. על זה נאמר בזמירות 'אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל ביום השבת שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל', שישמחו במתנת השבת כפי ששמחו בה בעת מתן תורה, שהשיגו אורה ביותר וידעו מעלת המתנה טובה שקבלו במרה.

ואף כל הגילויים שבניסי יציאת מצרים האיר בנפשם ביותר בקבלת התורה, ועל זה נאמר 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', שלא היה זה דרך סיפור דברים אלא שעתה השיגו יותר ויותר אור האמונה שהאיר בנפשם בניסי יציאת מצרים.

ליל שבת חול המועד פסח תשע"ז

שאלת ותשובת הבן החכם

במשנת כ"ק מרן ארמו"ר שליט"א

בדרך זו מאיר הבו"ת בליל התקדש חג נפש כל איש ישראל באשר הוא למעלה מדרגתו ומצבו, כדאיתא ממרן מוהר"א זי"ע 'קדש ורחץ', שבליה זה זוכה לקדושה אף קודם שרחץ עצמו מטומאתו, אמנם הארה זו מסתלקת לאחמ"כ כי אינה לפי הכלים שבנפשו, וע"י זיכך המדות בימי הספירה ממשיך אותה שוב בנפשו.

זהו שאלת הבן החכם מה העדות והחוקים וגו', שהחכם המשיג הארת החכמה בלילה זה ויודע שמסתלקת לאחמ"כ, תמה מה בצע בהארה זו שנמשכת ע"י העדות והחוקים שמקיימים בזה הלילה אחר שמסתלקת אח"כ.

ואף אתה אמר לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שהוא בכדי שישאר טעם מצה בפיו. כלומר אף שאין ההארה נשאר בנפש היהודי מ"מ נותר ממנה רשימו, אשר על ידה יוכל לזכך נפשו ובשרו בימי הספירה ויזכה שוב להארה זו, והארה זו שתהא כפי עבודתו והכנתו תעמוד בנפשו לאורך ימים.

מה טעם נמשך תמיד האור כערך העבודה

עוד יש לבאר שאלת הבן החכם, שאחר שרואה שבכל עת נמשך אור הנשמה ע"י עבודתו בתורה ומצוות ובלילה זה הוא שלא בהדרגה למעלה מעבודתו, תמה ואומר 'מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם', כלומר למאי נצרכים תמיד להתייגע בתורה ומצוות כדי להאיר הנפש באורו ית'.

ותשובתו 'אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן' - כדי שישאר טעם מצה בפיו, כי באמת הארה הבאה שלא לפי ערך העבודה אין לה קיום ולכך סדר הרגיל שנשפע האור דוקא כפי העבודה והייגיעה, ואף הארת הלילה הזה מסתלקת אח"כ כאשר אינה כערך העבודה, ואמנם כל תכלית הארה זו להשאיר רושם בנפש היהודי. שהרי נשמת היהודי נעלה מאד אלא שנתונה בגוף חומרי המונע גילוי אורה, ובלילה זה מתגלה עצם הנשמה וזוכה היהודי להארה כפי ערך נשמתו, וע"י שיוודע ערך נשמתו יש בו כח לזכך בימי הספירה מדות ותשוקות החומר, וע"י זה זוכה בסיום מ"ט ימי הספירה להארת יום החמישיים.

שב"ק יום א' דפסח - תשע"ט, רעזא דרעיון

על ידי שמבקש להודות זוכה לניסים

חכם מה הוא אומר מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם, ואף אתה אמר לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

הנה תכלית הניסים שעשה עמנו הקב"ה בצאתנו ממצרים, למען נדע כי ה' הוא האלקים ונודה לו בשיר וקול תודה על ניסיו ונפלאותיו עמנו, ולתכלית זו צוה עלינו כל מצוות הפסח כדי שנזכור נפלאותיו ונודה לו על רוב חסדו. זהו שאלת הבן החכם הזוכה לאור החכמה, להאיר לבו בבירות אמונה בהש"ת בליל התקדש חג, על כן שואל ודורש מה העדות והחוקים, שמבקש לידע יותר ויותר כל מצוות הפסח ולהשיג גודל אורם, כדי להוסיף עוד בשבח והודיה להש"ת על כל הניסים והטובות אשר גמלנו.

ואף אתה אמר לו שאחר שדורש כ"כ להודות ליוצרו על נפלאותיו, ודאי יוסיף הבו"ת לעשות עמו ניסים וטובות אף אחר החג, כדי שיוכל להוסיף ולהודות תמיד להש"ת. וזהו אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שהוא בכדי שישאר טעם מצה בפיו, היינו ככל שמבקש האדם להוסיף בהודיה לבוראו כאשר מודה לו על ניסי יציאת מצרים, כן ישאר בפיו טעם המצה שעל ידה נתעורר ההודות ולהלה ויזכה להודות עוד להש"ת על ניסים שיעשה עמו.

שבת חול המועד פסח תש"פ - רעזא דרעיון - בתקופת המגיפה

מה בצע בהארה שמסתלקת אח"כ

הנה הארת ליל פסח אינה כהארת שאר ימות השנה, כי בכל זמן זוכה היהודי להאיר נפשו בסדר והדרגה לפי עבודתו וכפי הכנתו וזיכוכו, וככל שמוסיף בעבודתו נוסף אור ה' בנפשו, אבל בליל התקדש חג מאיר אורו ית' בנפשות ישראל שלא בהדרגה ושלא לפי ערכם ועבודתם.

כאשר בהיות בני ישראל במצרים שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה, כדכתיב 'או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי' ודרשו חז"ל כמושיט ידו למעי בהמה ומוציא עובר שבמעיה. ומחמת היותם במצב שפל כ"כ לא היה באפשרי להאיר להם בסדר והדרגה באופן זה, כי לא היו יוצאים מעומק שפלותם וכבר היו נשקעים לגמרי בטומאת מצרים ח"ו, לכך נגלה עליהם ממ"ה בהארה עצומה שלא לפי מדרגתם כלל.

שבת שבתוך חג הפסח

הנאולה בשבת חוה"מ - בשנה שפסח חל ביום ה' מצינו בחז"ל (שבת קיח): אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים. ואיתא בספה"ק ומובא באהבת יהונתן (הפסרת פר' נצבים) דהגאולה העתידה במהרה בימינו תהיה בפסח שיחול ביום ה' כשם שגאולת מצרים היתה בפסח שחל ביום ה', ורמזו זאת בכתוב (מיכה ז, טו) 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', הרי שמדמה הכתוב גאולה העתידה לגאולת מצרים.

והנה כשחל חג הפסח ביום ה' הרי סמוך הוא לשבת חוה"מ, ופסח נמי איקרי שבת, ובשבת הסמוכה לו מיד יהיו נגאלים, כי בשנה כזאת יש התעוררות יותר לגאולה, אם יהיו ישראל מוכנים לזאת.

מרן ארמו"ר מוהר"א זי"ע

בני אפרים שיצאו קודם זמן הנאולה היה חסר להם הדעת

הנה ההפטרה של שבת זו היא מענין תחית המתים שהחיה יחזקאל, והטעם שקורין זו ההפטרה בזמן זה, לרמז כי בפסח תהיה תחית המתים.

והנה עצמות אלו היו מבני אפרים שיצאו קודם גאולת מצרים, וכשהיו ישראל במצרים היה הדעת בגלות, אך כשהוציאים הקב"ה ממצרים אזי השפיע בהם הדעת, אבל אלו שיצאו קודם הזמן ברצון עצמם לא היה בהם הדעת, ולכן נקראו עצמות היבשות כי אין בהם דעת.

ולזה כשאמר ה' ליחזקאל (ז, א) 'התחינה העצמות האלה, השיב לו יחזקאל ה' אלקים אתה ידעת', כלומר הלא חסר להם הדעת, ולכן אתה הקב"ה מקור הדעת, תוכל להשפיע בהם דעת. וזהו שכתוב 'הנה אני מביא בהם רוח', שזה רומז להדעת שהוא רוח רוחני, וע"י זה 'וחייתם' - כי ע"י שנשפע בהם הדעת השיגו חיות.

מרן ארמו"ר מוהר"א זי"ע

בקריאת שיר השירים זוכים לרוה"ק המביאה לתחיית המתים

גם אמר מפני מה קורין בשבת חול המועד פסח ההפטרה של תחיית המתים, מה שהחיה יחזקאל הנביא את העצמות יבשות. על פי מה דאיתא בחז"ל (ע"ז כז) רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים, וכאשר מתחילה קורין שיר השירים, ואיתא בחז"ל (ע"י מגילה ז, וידים פ"ג מ"ה) שיר השירים ברוח הקודש נאמרה, וכל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים, לכן אחר קריאת שיר השירים קורין ההפטרה של תחיית המתים, ודפח"ח.

אמר יעקב (שבת חוה"מ פסח תרע"ו)

ממכון שבתו השגיה - אמונה בהשגחה פרטית

מתוך דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ביו"ד מרן אדמו"ר זי"ע - כ"ג אדר ש.ו.

המנהג שמזמרים ביוםא דהילולא מזמור ל"ג שבתהלים - 'רננו צדיקים בה', ועיקר ענין המזמור אמונה בה' ובהשגחתו הפרטית. 'כי ישר דבר ה' וכל מעשהו באמונה', להתבונן שכל דבר מנהיג הקב"ה בהשגחה פרטית ולידע שלא עושים שום דבר לבד. 'משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם, כל פרט ופרט שנארע אצל כל בני האדם בכלל ואצל ישראל בפרט הוא בהשגחה משמים, כמאמר רז"ל אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו.

'רננו צדיקים בה' - עיקר עבודת הצדיק בעוה"ז להשריש נקודה זו של אמונה ודבקות בה' והתבוננות בהשגחתו, לחיות עם השי"ת מבלי להתפעל מכל מיני מקרים ולידע שהכל משמים. יהודי שחי בידיעה תמידית שהבו"ת ממכון שבתו השגיה אל כל יושבי הארץ, חי תמיד בישוב הדעת ואינו נטרד מכל ענין קטן שבא עליו.

אמונה שהכל לטובה גם כשלא רואים

היום שבת בס"ד מחול' ואתמול בהיותי עדין שם נכנס אדם שיש לו בביתו חמש ילדים וגר בדירה קטנה מאד. הדירה צפופה לו מאד והוא מחפש לקנות דירה גדולה יותר, אבל כבר זמן רב שמחפש ואינו מוצא. לפני מספר שבועות הציעו לו לקנות דירה שמתאימה בדיוק לצרכיו, וכפי שרוצה שיהא לו גם חדר לאורחים והלך לפגוש את בעל הדירה. היה זה ביום שישי בבוקר ובעל הדירה אמר לו שאיזה גוי נתן הצעת מחיר על הדירה והצעתו תכנס לתוקף בשבת הקרובה, ובאם עד שבת הוא ישלח הצעת מחיר גדולה יותר - אפילו ביורו אחד, הוא יזכה בדירה.

הוא שב לביתו מרוצה שמצא דירה בדיוק כפי שחיפש והתיישב לשלוח במחשב [שכנראה נצרף לו לפרנסתו] את הצעת המחיר, אך המחשב היה רטוב ולא עבד - מה שלא אירע לו מעולם. הוא ניסה לתקן וליישב אותו בכל מיני אופנים אך ללא הועיל. כאשר הגיעה שעה לפני שבת אמרו לו בני ביתו שכבר אין פנאי לעסוק בכך והוא עזב את הענין. במוצ"ש הוא התיישב במחשב והכל עבד כראוי, הוא שלח מיד את הצעת המחיר על הדירה, אך לאחר זמן קצר קיבל הודעה שהוא איחר את המועד והדירה כבר נמכרה למישהו אחר.

הוא הגיע אלי שבור מאד, כאשר הוא מצא דירה בדיוק כפי שהוא צריך, אחר שהוא כבר מחפש כ"כ הרבה זמן, ולבסוף הוא לא קנה אותה. ואולי אם היה ממתין עוד זמן מה בע"ש היה המחשב פועל והיה יכול לקנות את הדירה. אמרתי לו וכי אינך רואה כיצד הקב"ה מסבב כל הסיבות שבדיוק התרטב המחשב ולא היית יכול להשתמש בו, הלא תבין שמשמים דירה זו אינו מיועדת עבורך. כך דיברתי

עמו מספר דקות ארוכות עד שהבין את הדברים היטב. ישנם סיפורים שמסתיימים יפה שלבסוף ראו כיצד הכל לטובה, אבל סיפור זה הסתיים בינתיים ביופי של אמונה בהשגחה פרטית.

היופי הגדול ביותר

עד כאן אירע אתמול בבוקר. אתמול בלילה כאשר התיישבתי במטוס בדרך לארץ הקודש, בא אדם ובקש לשבת לידי. כאשר ישב לידי דברנו מענין אמונה בהשגחה פרטית וסיפורי לו סיפור זה, ואמרתי לו הנה במעשה זה לא רואים דוקא את הסיום היפה ששבוע לאחמ"כ הוא קיבל את הדירה, אלא רואים כיצד הקב"ה מנהיג את העולם למרות שאיננו יודעים מדוע זה כך. **אומר לי אותו אדם האם זה אינו יפה, הלא זהו היופי הגדול ביותר.** כך אומר לי אותו אדם שהיה אדם פשוט מאד ומספר לי סיפור שאירע לו עצמו.

סיפור זה ששמעתי ממנו אתמול בלילה מאד חשוב אצלי, שידעו כיצד יהודי פשוט חי באמונה. וכך הוא מספר לי, הוא גר בצרפת ובשנת תשס"ו רצה לקנות גם דירה בארץ ישראל - כנראה שהוא בעל יכולת. הוא הגיע לארץ כדי לקנות דירה והציעו לו דירה בהרצליה שבעליה בקשו עליה מליון מאה אלף דולר. הוא אמר שמסכים לשלם על דירה רק עד מליון וכך הם נכנסו למשא ומתן, עד שהוא הסכים לעלות למליון חמישים, אך בעל הדירה לא הסכים לרדת ממליון מאה והם לא הגיעו לעמק השווה.

מספר ימים לאחמ"כ פרצה מלחמת לבנון ולא ידעו מתי היא תיגמר, ואז הוא מקבל הודעה מהעו"ד של המוכר שהוא מוכן למכור במליון חמישים, כי עקב המלחמה ירדו המחירים והוא דחוק בכסף. הוא שמח והחליט לקנות את הדירה, אך מכיון והיה זה בד' אב בתשעת הימים, הוא הלך לשאול את הרב שלו - הרב יוסף כהן, האם הוא יכול לחתום כעת על חוזה לקניית הדירה.

אמר לו הרב שניתן לחפש היתרים של דבר האבד וכדו', אבל לדעתו שלא יחתום על חוזה קניה לפני ט"ו באב. הוא הודיע לעו"ד שהוא רוצה לקנות את הדירה, אבל היות שכעת תשעת הימים הוא יחתום על חוזה רק בט"ו באב. יפה לראות כיצד יהודי פשוט מצייט לרב למרות שהוא מאד רוצה את הדירה.

הולך בתום ילך בטח

למעשה המלחמה הסתיימה בתשעה באב ויום לאחמ"כ הוא מקבל הודעה מהעו"ד שבעל הדירה חזר למחיר הראשון ואינו מוכן למכור בפחות, אך הוא לא היה מוכן

לשלם יותר ממליון חמישים והעסקה התבטלה. הוא היה שבור מאד על שהתבטלה העסקה לאחר שהוא כ"כ רצה את הדירה וכבר הסתדר על המחיר וחזר לביתו בחו"ל.

ששה חודשים לאחמ"כ הוא שב לא"י לעיר הרצליה לחפש דירה עם מתווך אחר, ובכונה לא רצה להכנס לרחוב בו היתה אותה דירה שהציעו לו בזמנו, כי היה קשה לו לראות כיצד מישוהו אחר קנה אותה. הוא הסתובב עם המתווך במספר רחובות ובטעות נכנס לאותו רחוב מבלי שהוא ישים לב, לפתע הוא הבחין שהוא נמצא באותו רחוב וכאשר הוא מחפש לראות את אותה דירה הוא אינו מוצא אותה. הוא שואל את המתווך האם לא היתה דירה במקום זה, אומר לו המתווך ודאי שהיתה - האם לא שמעת מה אירע איתה.

מספר לו המתווך שאדם קנה את הדירה במחיר טוב ומכיון שהיא לא היתה חדשה בקש לשפץ אותה ולערוך בה שינויים. הוא קרא למהנדס לבדוק את הדירה והמהנדס ראה שהיא לא בנויה על יסודות טובים, כך שלא רק שהוא לא יכול להזיז בה מאומה אלא שכל המבנה מסוכן. המהנדס פנה לעירייה והקונה קיבל צו הריסה על הדירה, כך הוא זכה לראות שבהשגחה פרטית שמרו אותו מלקנות דירה זו. נהניתי לראות שאם מצייטים לא מפסידים - הולך בתום ילך בטח.

אומר לי היהודי אחר שסיים את הסיפור, הנכם יכולים לומר לאותו יהודי שרצה לקנות את הדירה ולא הצליח שכל מה שקורה הוא בהשגחה פרטית משמים לטובתנו. אמנם אותו יהודי לא הבין מדוע כך סובבו משמים, אבל הדבר פשוט שזהו בהשגחה פרטית.

עיקר עבודת הצדיקים להשפיע אמונה

זה היה עיקר העיקרים בעבודת הצדיקים שהשפיעו אמונה בבני ישראל שיהודי יפקח עיניו ויתבונן בהשגחה הפרטית שבכל דבר כי ענין זה הוא בריח התיכון בכל עניני החיים, בתורה בעבודת ה' בגשמיות ובעניני פרנסה, לזכור תמיד הנה עין ה' אל יריאיו, ממכון שבתו השגיה אל כל יושבי הארץ, ולא לאבד עשתונות כשלא הולך בדיוק כפי שרוצים.

כעת ניתן להתבונן כיצד לפני שלש שנים [בתחילת תקופת הקורונה] ישבנו בסעודה זו בהבדלה והרחקה, וכעת מביטים לאחור ורואים שהקב"ה רצה תקופה כזו ותקופה כזו. יהודי צריך לחיות כמאמר הכתוב 'ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני', הוא לא הולך לבד, הוא נותן יד להקב"ה והולך עמו לאן שמוביל אותו. כאשר יהודי חי כך יש לו הכל ולא חסר לו מאומה בגשמיות וברוחניות.

עבדו את ה' בשמחה

דברות קודש מכ"ק מרן ארמו"ר שליט"א

י"ד רבא מרן מוהר"א הגדול מקארלין זי"ע - י"ט ניסן תשע"ט

ממצרים טעמו בהם טעם מן, שהמשיכו במצות קדושה עצומה והיתה אכילתם בבחינת אכילה של עוה"ב כענין אכילת המן לחם מן השמים, אשר הוא לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו כדרשת חז"ל מהכתוב לחם אבירים אכל איש.

בחינה זו מאירה באכילת המצה בחג המצות, כמארז"ל לחם עוני לחם שעונין עליו דברים הרבה, כענין אדם העונה לאמירת חבירו כן המצה עצמה זועקת אל היהודי אלקותו יתברך ובני ישראל עונין לזעקה זו בדברים הרבה בסיפור נפלאות ה' בבהירות האמונה. וזה במצה הנאכלת בליל הסדר בפרט ואף במצות הנאכלות כל שבעת ימי החג, כמאה"כ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני.

בשש"פ נמשך אור האמונה בכח עבודת ישראל

ואחר שזכו ישראל בליל התקדש חג לאור האמונה באתערותא דלעילא נתעורר שוב אור האמונה בשביעי של פסח בכח עבודתם, כדאיתא בגמ' (סוטה ב.) שהקשו מהא דאמר ר"ל אין מזוגין לו לאדם אלא לפי מעשיו אהא דאמר ר"י א"ר ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, ומת' לא קשיא הא בזווג ראשון שע"ז יוצא בת קול הא בזווג שני שהוא לפי מעשיו. ויש לבאר זווג ראשון מורה על הארת ליל התקדש חג שנשפע לישראל בחינת יחוד עם השם יתברך, כי המצה מורה על ענין היחוד כדאיתא בירושלמי כל האוכל מצה בערב פסח כאילו בועל ארוסתו בבית חמיו, וזהו ענין זוג ראשון שאינו לפי עבודת היהודי ומצבו כי אם באתערותא דלעילא בבחינת בת קול מן השמים.

ואחר יו"ט ראשון של פסח מתחילים ימי ספירת העומר שבהם ממשיכים ישראל על עצמם הארת האמונה וגילוי אור ה' שנשפע בליל התקדש חג, ובימים אלו נמשכים האורות והקדושות בכח עבודתם על ידי קיום מצות הספירה ועל ידי עצם היום, ובהגיע יום שביעי של פסח מתחילה ההשלמה של שבוע ראשון שבספירה שכנגד ספירת חכמה, שהוא הארת התחדשות האמונה והתחדשות העבודה בנפשות ישראל כמאה"כ ראשית חכמה יראת ה', והארת האמונה ביום זה בבחינת זוג שני שהוא לפי מעשי האדם, וכיון שיש בהארה זו נגיעה לעבודת בני ישראל יש בהם בצד מה גילוי ביתר שאת מבליל התקדש חג.

כאשר היה בעת שעמדו ישראל על הים, ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה', ואח"כ נכנסו לתוך הים בביטול הגמור לדבר ה' דבר אל בני ישראל ויסעו, ועל ידי זעקתם ומסירת נפשם זכו ויבקעו המים וישם את הים לחרבה, ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, וזכו לשירת הים אשר הוא בחינת עוה"ב שאין באדם שום צורך ורצון כי אם להתענג על ה'.

שלא יטרידוהו ומייחד לבו ברצון אחד לידבק בהשם יתברך, בפרט בעת שעוסק בתורה ותפלה וקיום המצוות שמבטל ממחו ולבו כל רצון ואין בלבו אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו. וביותר בשבתות וימים טובים שמתעלה לידבק בהשם יתברך בכח קדושת היום וממילא אין חסר לו מאומה ולבו מלא שמחה, כדאיתא בחז"ל כיון שבא שבת יהיו בעיניך כאילו כל חפציי עשויים, שעל ידי נעם קדושת שבת הרי הוא כמי שיש לו כל צרכו. ובליקוטי תורה להרה"ק מטשערנאביל איתא שאף בעת התפלה יש לאדם להיות בבחינת כל חפציי עשויים. וכן אמרו חז"ל הקורא בלא נעימה והשונה בלא זמרה וכו', כי בעת לימוד התורה יש לו לדבק עצמו בתורת ה' עד שלא יחסר לו מאומה בגשמיות וברוחניות וממילא יהא בשמחה.

זהו ביאור מאמר מרן זי"ע מה שמחה יכולה להביא אים שום מצוה יכולה להביא, כי אף שאמרו חז"ל מצוה גוררת מצוה יש כמה מדרגות בקיום מצוה ועד כמה תהא גוררת מצוה, אמנם בעת ששרוי בשמחה אמיתית במצב של עוז וחדוה במקומו, שמשליך עצמו לגמרי על השם יתברך כגמול עליו אמו כגמול עליו נפשי ואין בלבו שום רצון מלבד לידבק בקונו, שמחה זו מולידה בו אהבה להשם יתברך ומתוך זה משתוקק להוסיף יותר ויותר במצוות ה' ולידבק בו בקיום רצונו, ומה שמחה זו מביאה אין שום מצוה יכולה להביא.

לכך אמרו כל האומר שירת הים בשמחה זוכה ואומרה לעוה"ב, כי כל מדרגות האדם בעוה"ב שרשם באשר השיג בעוה"ז כדאיתא בשל"ה הק', ע"כ אם זכה לשמחה אמיתית באמירת השירה בעוה"ז אשר הוא מעין העוה"ב ועדיין אינו בשלמות השמחה, זוכה ואומרה בעוה"ב בשלמות השמחה ובשלמות התענוג על ה' ללא שום חסרון מכל ענין אחר.

בצאת ישראל ממצרים זכו לבחינת עוה"ב

בזה יתבאר ענין שביעי של פסח, כי כל ענין חג הפסח הוא גילוי אור האמונה בנפשות ישראל ולכך בראש כל מועדות נשאת פסח, ובשעה שנגלה הקב"ה על ישראל בליל התקדש חג והשפיע בהם חיים ורוחניים, בדמייך חיי בדם פסח ובדם מילה, נתעוררו בתשוקה עצומה לידבק בהשם יתברך בביטול כל הרצונות בבחינת עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה. ובתשוקה זו יצאו למדבר כמאה"כ זכרתי לך חסד נעורריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, שלא חשבו כלל מהיכן יהא להם מזון ומים ולא היה בהם שום רצון מלבד לכתך אחרי במדבר, כי אם יש את השם יתברך צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהם ונהנין מזיו השכינה מה נצרך כלל ענין אחר.

ובצאתם למדבר האיר להם הקב"ה בחינת עוה"ב כתשוקת לבם, כדאיתא עוגות מצות שהוציאו ישראל

ממרן מוהר"א הגדול זי"ע יש רק כמה מאמרים, אחד ממאמריו הידועים הוא שמחה אינה מצוה. דוד המלך ע"ה אמר בתהילים עבדו את ה' בשמחה, ובצד השלילה כתוב בתורה מה שבא ל"ע אם אין עובדים את הבו"ת בשמחה, אמנם ציווי מפורש להיות בשמחה אינו קיים. ברגלים קיימת מצות שמחה כמאה"כ ושמחת בחגך אבל בשאר ימות השנה לא קיימת מצות שמחה, אמנם אמר מרן זי"ע למה שמחה יכולה להביא אין המצה הגדולה ביותר יכולה להביא וההיפך בהיפך ח"ו.

שמחה אמיתית היא בחינת עוה"ב

יש לבאר דאיתא בחז"ל כל האומר שירה בשמחה בעוה"ז זוכה ואומרה לעוה"ב, והענין בזה כי שמחה אמיתית היא בחינת עוה"ב כמאה"כ הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו. כי בהיות האדם בעוה"ז נצרך הוא לכל מיני צרכים גשמיים וכאשר נחסר לו מצרכיו מחמת שהעולם מלא בהגבלות גשמיות ממילא נחסר לו בשמחתו, ולא בצרכים גשמיים בלבד אלא אף בעניני עבודת ה' מרגיש הרבה פעמים שאינם בשלמות כפי רצונו מחמת הגבלות העולם ומחמת זה נחסר בשמחתו.

אמנם הבורא יתברך הוא תכלית השלמות ולא שייך אצלו שום חסרון וממילא הדבק בהשם יתברך שרוי בשלמות השמחה, כדאיתא בפרי הארץ במכתבים שהעצבות היא מלשון הכתוב עציבהם כסף וזהב, כי הטעם שהאדם בעצבות מחמת שאין עניניו נעשים כרצונו, אמנם מחשבה זו היא בחינת ע"ז ל"ע כי הלא לא נעשה דבר זה מאליו כי אם ע"י הבו"ת הבורא ומנהיג לכל - מאת ה' היתה זאת. וכאשר מתבונן היהודי כי כל פרט ופרט שנעשה הוא מהשם יתברך ומרוצה בהנהגת הבורא עמו הרי הוא דבק בהשם יתברך וממילא עומד בתכלית השמחה.

מצב זה הוא בחינת עוה"ב כדאיתא ברמב"ם עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, ולכאורה יש לבאר הלא פשיטא שעוה"ב הוא עולם רוחני שאין בו אכילה ושתיה גשמית, שהרי הגוף נשאר בעוה"ז ועוה"ב הוא עולם הנשמות. ואפשר הכונה אין בו לא אכילה ולא שתיה שאף הנשמה אין בה שום צורך לענין אחר מלבד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, כי בעוה"ז פעמים נחסר לנשמה בשלמותה ולכך אינה בתכלית השמחה, אבל העוה"ב כל מציאותו להתענג על ה' בשלמות השמחה.

ביכולת היהודי להשיג בחינת עוה"ב בהיותו בעוה"ז

אף בעוה"ז יכול היהודי לזכות לבחינה זו כלשון חז"ל עולמך תראה בחיך, כאשר מסיח דעתו מכל עניני העולם

יראה עצמו כאילו עובר עתה בים

וכדרך שאמרו חז"ל שבלייל פסח חייב כל אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, כן ביום שש"פ חייב לראות את עצמו כאילו עמד בים סוף וזעק להשם יתברך ונכנס במסירות נפש לתוך הים ואזי זכה לנס ויבקעו המים, ובאופן זה יזכה לשירת הים בשמחה כדאיתא בספ"ה"ק שידמה בעצמו כאילו אותה שעה עבר בים, כמסופר על הרה"ק הרר"ש מניקלשבורג שפעם אחת באמרו עם חסידיו שירת הים הרימו שיפולי לבושיהם כי הרגישו

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו (שמות יד-טו).

איתא בחז"ל (סנהדרין לט, ב) בקשו מלאכי השרת לומר שירה אמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה. ויש לבאר א"כ היאך אמרו א"כ ישראל שירה על נס קריעת הים.

יש לבאר בהקדם מה דאיתא בקדושת לוי (פר' שמות ד"ה לכה ואשלחך) בביאור דברי הגמרא (פסחים ק"ח): 'הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו' וגו' (תהלים קיז, א-ב), אניסים ונפלאות דעביד בהדייהו וכו'. ולכאורה היה צ"ל אניסים ונפלאות דעביד להו.

אלא שבעת שמכה הקב"ה לאומות העולם ונפרע מהם כאשר מצרים לישראל, באמת טובה גדולה היא להם שעל ידם נתגדל ונתקדש שמו ית' בעולם. אמנם בזמן הזה אינם מכירים בטובה שיש בדבר, אבל לעתיד יפקח ה' עיניהם להכיר גודל הטובה שנעשתה עמם ע"י המכות ואזי יודו להשי"ת על זאת. וזהו 'הללו את ה' כל גוים', אניסים ונפלאות דעביד בהדייהו, היינו על הניסים שנעשו לישראל, על ידם שקבלו המכות, עכתודה"ק.

בכל הניסים נתגלה אהבתו ית' לעמו

הנה מקום יש להתבונן כיון שתכלית האותות ומופתים שעושה הבוי"ת הוא לבעבור הראות כי הוא מלך העולם ושלטי בכל, כידוע מדברי הרמב"ן (סוף פר' בא). א"כ מה טעם - על דרך משל - במצרים היו הניסים דוקא בזה שנפרע ממצרים והושיע את ישראל, הלא לכאורה היה הקב"ה יכול להראות גדלו וגבורתו ע"י שידוד הטבע באופנים אחרים, ולא דוקא באופן שהוא טובה לישראל.

אלא שתכלית הבריאה כדברי חז"ל 'בראשית' - בשביל ישראל שנקראו ראשית, היינו כל אשר חפץ היה הקב"ה בבריאת העולם עבור גילוי כבוד מלכותו, הוא דוקא שיתגלה ע"י ישראל אשר באהבתו אותם בחר בהם להביא הבריאה לתכליתה, ומבלעדי ישראל אין שום תכלית בעולם. לכן מעת יציאת מצרים שבחר הבוי"ת בישראל מכל העמים, היו כל הניסים ושידוד מערכות הטבע באופן שיהא לישראל ע"י זה טובה והתעלות, וזוה מגלה הבוי"ת שתכלית הבריאה עבור אהבתו את ישראל שדוקא על ידם יתגלה כבודו בעולם.

שעוברים כעת ממש בתוך הים. וע"י זה יאמר שירה להשם יתברך מתוך גילוי האמונה עד לביטול כל רצונותיו בבחינת עוה"ב.

ויום שש"פ כל היום בבחינת שירה שזוכים ישראל לגילוי אור האמונה ומתעוררים בתשוקה עצומה לידבק בהשם יתברך, כאשר זכו ישראל על הים להראות באצבע ולזעוק מפנימיות נפשם זה א-לי, ומטעם זה איתא בספ"ה"ק כדבר פשוט ובבני יששכר מביא זאת בשם הרה"ק מזידיטשוב שביום שש"פ יכול כל יהודי לפעול ישועה וביותר בעניני

ונתנו ידידים - גילוי הידידות בקריעת ים סוף

זהו מה דאיתא במדרש 'יאמר ה' אל משה מה תצעק אלי', אינם זקוקים לתפלה, ומה אדם הראשון שהיה יחיד בעולמו אמרתי 'קו המים אל מקום אחד ותראה היבשה', עדה קדושה שעתידין לומר לפני זה א-לי עאכו"כ שיבקע הים לפניהם, 'דבר אל בני ישראל ויסעו'. היינו כאשר בריאת העולם היתה רק עבור אדם הראשון, כן עתה כל תכלית הבריאה רק עבור ישראל, וא"כ ודאי יבקע הים לפניהם שע"י זה יבוא העולם לתכליתו, בגילוי כבודו ית' באופן שידעו כולם שהכל עבור ישראל אהוביו.

טביעת מצרים - כדי להראות חביבות ישראל

והנה בקריעת הים היו שני ניסים, האחד שעברו ישראל ביבשה בתוך הים והשני שאח"כ וישבו המים על מצרים וטבעו בים. ובאמת עבור הצלת ישראל בלבד היה די שיעברו בתוך הים, וע"י זה היה ממילא נכנס פחד ומורא בלב מצרים שלא יוסיפו לרדוף אחריהם, אמנם כיון שבהראות הקב"ה בידו הגדולה כי הוא שליט יחיד בעולמו, מראה בעת הזאת גודל אהבתו לישראל שגילוי המלכות דוקא על ידם, לכך הטביע את פרעה ומצרים בתוך הים להראות בזה תכלית האהבה לישראל עם קרובו, שנפרע מהמייצר להם כאשר הם העם הנבחר מכולם.

זהו מה דאיתא בחז"ל (פסחים ק"ח): 'וימרו על ים בים סוף', שאמרו ישראל כשם שאנו עולין מצד זה כך מצרים עולין מצד אחר, א"ל הקב"ה לשרו של ים פלוט אותם ליבשה וכו'. ולכאורה תימה גדולה היא שיאמרו ישראל דברים אלו, אחר שראו גודל הנס וזכו להראות באצבע זה א-לי. ויש לבאר שלא נתיראו ישראל שיעלו מצרים וירדפו אחריהם, אלא שאמרו שמה לא נעשה הנס אלא עבור הצלתם אבל מצרים עולין מצד אחר ולא טבעו בים, וא"כ עדין נחסר בשלמות גילוי אהבתו ית' אליהם שנפרע מצריהם מחמת שהם תכלית הכל, ולכך אמר הקב"ה לשרו של ים פלוט אותם ליבשה, להראות יחד עם גילוי כבודו ית' שלמות אהבתו לעם קרובו.

זהו ביאור מאמר רז"ל (בר"ה, ה) 'וישב הים לפנות בוקר לאיתנו' (שם, כז) לתנאו הראשון שהתנה הקב"ה עם הים שיבקע לפני ישראל. ובתולדות ועוד ספ"ה"ק הקשו מה טעם נכתב זה בעת ששב הים לאיתנו ולא בעת שנבקע.

פרנסה וזיווגים השייכים לקריעת ים סוף, כי נתחדש כח הנס ממש כאשר היה בימים ההם.

יעזור השם יתברך שזכות הצדיקים יגן עלינו ועל כל ישראל, שנוכל להתכונן כראוי ליו"ט הבעל"ט וזוכה לאמונה בהירה שתאיר בכל החושים ובכל האברים, בכל המעשים, בכל הדיבורים, בכל המחשבות, וברעותא דליבא.

אלא שענין התנאי מחמת שכל תכלית הבריאה עבור גילוי כבודו ית' בעולם, על כן בעת שיתגלה כבוד מלכותו ע"י ביטול הטבע חייב להתבטל כי דייקא בזה נתמלא תכליתו. וכיון שמה ששבו המים על מצרים היה גם כן חלק מגילוי תכלית הבריאה, להראות גודל אהבתו ית' לעם הנבחר מכל העמים, לכך אמרו שכאשר מה שנבקע הים לישראל הוא מחמת תנאי הראשון, כן מה ששבו המים אינו רק עבור שישבו הטבע לבריאתו כמקודם, אלא עבור ענין אותו תנאי כדי לגלות תכלית בריאת העולם.

שירת הים - אחר שלמות גילוי האהבה

בזה יבואר שבקשו מלאכי השרת לומר שירה ואמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה, כי בקדושת לוי (טו) מבאר הטעם שמכת בכורות דייקא היתה ע"י הקב"ה בעצמו, כי מאתו לא תצא הרעות ולכך רק מכת בכורות שעל ידה היה עיקר גילוי כבודו ית' עשה הקב"ה בעצמו, כאשר זהו תכלית הטובה למצרים שנעשה גילוי המלכות על ידם, עיי"ש.

בדרך זו יש לבאר שבקריעת ים סוף קודם שראו ישראל את מצרים מת על שפת הים עדין לא היה גילוי כבודו ית' בשלמות כנ"ל, ולכך לא רצה הקב"ה בשירת המלאכים כאשר יש עדיין שייכות לרע בטביעת מצרים. אבל אחר שפלטן הים ליבשה ונגלה כבודו ית' בשלמות בהראותו אהבתו לבניו, ממילא היה עונש מצרים תכלית הטוב שעל ידם נתקדש שמו ית' ואזי היו ישראל יכולים לומר שירה. והיתה עיקר שירתם כנאמר בתפלה 'ונתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות', על גילוי הידידות שבקיעת הים ואיבוד מצרים.

זהו מה דאיתא בתוספתא (סוטה ו, ב) שאותם המלאכים שאמרו בשעת בריאת העולם 'מה אנוש כי תזכרנו', אמר להם הקב"ה בואו וראו את השירה. כי המלאכים לא רצו בבריאת האדם מחמת שלא ידעו גודל מעלתו שהוא תכלית הכל ועל ידו יתנהגו כל העולמות, ולכך בעת שגילה הקב"ה אהבתו וידידותו לבניו שהמה תכלית כל הבריאה אמר למלאכים שיראו כי דייקא האדם תכלית הכל, וממילא כל העליונים והתחתונים תלויים בו ובעבודתו. ליל שביעי של פסח תשע"ז

אספו לי חסידי...

שיחת חברים בדרכי רבותינו

חירות אמיתית - לחיות עם עצמו ללא תלות במשהו חיצוני | מצה ללא שום תוספות | האסיר ביפן... | כשעבד משתחרר מעבדותו וכשבן המלך יוצא מהשבי | אחד רשע - גם בתוך הרשע יש 'אחד' | ה'קיבוצניק' שפגש את הקב"ה במומביי | למצוא בסלון את השי"ת... | שאל אביך - במצב 'בן' ניתן לשאול 'אבא' | מתנת מלך מרוקו לבחור הבר מצוה מבני ברק...

חול המועד פסח, כל העם יושב למשפחותיו ספון בביתו, הרחובות ריקים קמעא, כמו נחים הם מהעומס הרב המוטל עליהם בערבי פסחים... אוזירת רוגע שוררת בכל, אך עובדי ה', אנשי מעשה וחסידים, הם אינם נחים לעולם, יומם ולילה קיץ וחורף לא ישבתו, בכל מצב מבקשים הם לדעת הכיצד ניתן להתעלות ולהתקרב להשי"ת יותר ויותר.

כיצד מוציאים מהיום טוב את המירב, כיצד לוקחים את החול המועד את ליבנו, ואיזה עצה נותנים לנו ימים אלו למען נוכל לעמוד במלחמה הגדולה והנצחית - מלחמת היצר המפתנו להשאר בכבליו, להוותר בבגדי האסיר, בימי הפסח בה יוצאים כל בני ישראל לחרות התוועדו החברים באהבה, אמנם ללא כיבוד מיוחד, כי כידוע מ'מישט זיך נישט', מעט יין ופירות דיים בכדי לעזור את האהבה ואחוזה השוררים בין החברים.

ההתכנסות התארכה בעקבות שמחת החג על כן זכינו לפנינו נפלאים, סיפורים מרתקים והדרכות בוערות מכ"ק מרן ארמו"ר שליט"א בשגב ימי הפסח.

שלמה חיים: גוט יום טוב! גוט יום טוב אידן! כידוע כ"ק מרן אדמו"ר הזקן זי"ע היה אומר 'גוט יום טוב' אף בחול המועד, למען נדע ונזכור כי אף ימי חול המועד ימים מרוממים ונשגבים הם. בפרט בחג הפסח - חירות משעבוד מלכות, חירות מיצר הרע, כל יום ויום הוא יום טוב בפני עצמו! הקלה היא בעיניכם?! יוצאים לחירות! משתחררים מכבלי החומר והרגילות!

אהרן יוסף: חשתי על זה בימים אלו, בחג הסוכות מנענעים אנו לולב הלל תחילה וסוף, הושענות, רוקדים בלילותיו, שולחנות הטהורים ומסיבות מרעים לילה ויום, בקיצור - א'גאנצע יום טוב...' ואילו בחול המועד פסח... חצי הלל, ותו לא... אין ריקודים, אין סעודות, אין שולחנות טהורים מדי לילה, משעמם.

אך האמת, שכשמדברים על חירות הרי זו היא החירות האמיתית, אתה יושב עם עצמך, ועם עצמך בלבד, שקט ושלו בביתך ומגלה את פנימיות נפשך, כאותו גדול בישראל שמרגל בפומיה שגן עדן וגיהנום אינם שתי מקומות נפרדים, אלא עולם האמת הוא בית מדרש גדול שיושבים ולומדים שם בצוותא, מי שזכה ובעולם הזה היה כל חשקו בתורה, רק לעיתים הטרידהו טרדות עולם הזה, אזי אין לך תענוג גדול מזה ממש גן עדן... אך מי שלא זכה, ולא שיקע עצמו בתורה, אין לך גיהנום גדול מזה... לשבת וללמוד יומם ולילה ללא אפשרות לקום מהמקום לשתות קפה, או להחליף מילה או שתיים עם מאן דהו...

ראש החבורה: דברים נפלאים אתם דוברים, מהמהר"ל איתא שהחמץ תופח יפה, נחמד הוא לעיניים ומושך את הלב, אפשר לעשותו בצורות וצבעים שונים, ניתן להוסיף בו סוכר או מלח, שוקולד או בצל. אבל המצה, איי המצה... מה שנכנס - זה מה שאתה מקבל, אין משחקים אין התחממות, לא ציורים ולא טעמים. זו היא החירות, התנתקות מכל החיצוניות, מכל הקישוטים והצעצועים, מה שאני מכניס בקרבי, מה שאני עובד על עצמי, זה מה שיש לי, אין תזמורת, אין אתרוג יפה, אין הושענות בסערת נפש... רק אני ובורא עולם.

ברוך מרדכי: התכנסנו כך ובאוורת הימים אפילו לא אמרנו לחיים, נשתה כוס יין משובח ונאחל לחיים, לחיי עבודה, לחיי חירות, לחיי דבקות באלוקות!

שמעתי לומר בשם בעל המוסר הנודע ר' שלמה ברעוודה שביאר מדוע בליל הסדר עושים כלל ישראל כל כך הרבה דברים לזכר החירות, יושבים בהסיבה, כלים

יפים, בגדים יפים - מה כל הרעש?! מדוע צריך לציין את יציאתנו לחירות בכל כך הרבה אופנים? אמר ר' שלמה. סיפר לי יהודי שהיה נוכח מחוץ לבית כלא ביפן, לא הרי בית כלא ביפן כבית כלא בארץ כידוע... התנאים שם קשים ומרים, לחם צר ומים לחץ ובקושי מקום לזוה, כל שכן לראות את אור השמש.

ממשיך אותו יהודי. מחוץ לבית הכלא הוא רואה התקהלות של כמה אנשים המצפים בדריכות,

בסקרנות מה המתין אף הוא לראות למי הם מחכים, לא עובר זמן רב ומשערי הכלא יוצא אדם, בקושי הולך, ממצמץ עיניו מול אור השמש הבהק, אסיר משוחרר. בני משפחתו וחבריו הנרגשים אצים אליו ומתחילים לחבקו ולנשקו, הנה הגיע היום, לאחר שנים ארוכות בהם יקרים נמק בכלא, לראות את שחרורו.

אך האסיר ממלמל מספר מילים לעבר קרוביו, ומיד פותח בקפיצות סוערות, גלגולי ראש, ותנועות שונות ומשונות, כל זאת בעיבורה של עיר. קרוביו חשבו שנטרפה עליו דעתו מרוב התלאות בכלא, ומיד חשו אליו לראות השפוי הוא, ככה להתנהג?! אמר להם אותו אסיר משוחרר. לאחר כל כך הרבה שנים שלא יכולתי להתהלך כרצוני, רציתי לחוות את החירות, לשאוף את החופש בכל רמ"ח איברי, בכלא לא יכולתי לקפוץ כרצוני, לא לטייל ולא ללכת להיכן שאני חפץ, ראשית רציתי להרגיש את החופש, כעת ניתן להמשיך בחיים.

חנוך העניך: זה בגוי יפני שאין בעולמו כלום מלבד גוף וחתיכת שמש, אבל אנחנו בני בריתו של השי"ת, אנחנו יוצאים בליל הסדר לחירות מכל שיעבודי הגוף, מכל מציאות החומר! בני מלכים נעשים אנו, על כן עושים אנו דברים חיצוניים רבים בכדי שנזכור, חנוך העניך של לפני ליל הסדר וחנוך העניך של אחריו הוא לא אותו בן אדם! אנו משתחררים, בפועל ממש!

וודאי שהיצר לא טומן ידו בצלחת... הוא כבר יעשה הכל שנשכח זאת, שהעייפות שלמחרת תחזיר אותנו לרשותו... אך אל לנו להתפתות לו. כן, אני עייף כי הייתי ער רוב הלילה וזכיתי להרגשות נפלאות, כעת אני עייף וישן קצת יותר מהרגלי כי אני צריך כח להמשיך לעבוד את השי"ת, אני צריך להיות מספיק רענן בכדי להיות סבלן לילדי, להאיר פנים לכל אחד, לעזור בבית וללמוד דף גמרא היטיב, אבל יצר יקר - ברשותך כבר אינני, אותי הפסדת! אני ברשות השי"ת ואלחם בכל כוחי להשאר ברשותו!

[בני החבורה מקדמים בברכה את **יעקב יצחק** שזה לו הפעם הראשונה שמשתתף הוא בהתכנסות, **יעקב יצחק**, הוא בן עליה בעל שאר רוח, נפש עשירה ומחשבה עמוקה, אך רוחו סוערת עליו, לראות את תפילתו של יעקב יצחק – לראות את לשונות רבוה"ק זי"ע על תפילה, שקט פנימי ושלווה הומיה, אך כלתה נפשו אל ה', כעת ממתנינים הם לשמוע מה יאמר ר' יעקב יצחק.]

יעקב יצחק: מה מתקו דבריך חנוך העניך! הבורא בוחר בנו, ורק בנו! ומוציאנו מעבדות, משעבוד החומר והגוף. עלינו מוטל רק להשאר מחוץ לכלא! לא לחזור לשם! הבה, בואו נזמר לא-ל חי שהוציאנו מעבדות לחירות, משעבוד לגאולה. אתה בחרתנו עם הניגון המתוק שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מפזם לעצמו לפעמים בעת הנענועים בחג הסוכות.

אתה בחרתנו מכל העמים איי איי אוי אוי אוי, אהבת אותנו ורצית בנו – **אהבת אותנו!** זה המציאות של פסח, אהבה ללא תנאי, אהבה ללא סייג. שמעתי פעם מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א על מה שידוע מצדיקים שבליל הסדר משיגים אנו מדרגות אף לא לפי מעשינו, כמאמרו הקדוש של כ"ק מרן אדמו"ר מוה"ר זי"ע וצדיקים נוספים 'קדש ורחץ' – בליל הסדר ניתן להתקדש ולהתעלות אף אם לא זכינו עדיין להתרחץ מכל עוונותינו.

אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כי זו נקודת החירות הנשגבה, בנוהג שבעולם, עבד שרבו משררו, או אסיר שמשחרר מהכלא, אינו נהיה מיד גדול ונכבד, תחושת העבדות טבועה בעומק נפשו; מתחיל הוא מעט לעבוד ולהשתקם וייתכן ויום אחד יצליח בעסקיו ויהפוך לבעל בעמיו, אך היהודי בליל הסדר אינו כן. מיד, מיד עם יציאתו לחירות כבר 'בעל בעמיו' הוא, כי מה יקרה לו בן המלך יהא בשבי, עבד נקלה הוא לאדוניו, מתפלש בעפר ומטונף ושחור מרוב תלאות ועינויים, אך ביום בו יבוא המלך בראש צבאותיו לשחררו בקול רעש גדול, עם כל שנות השעבוד והתלאות, עם כל זאת ששנים הוא היה שווה כאחד הבהמות. כעת, כעת הוא שוב בן המלך! כעת הוא רם ונישא על כל בני הממלכה! עם בגדיו המטונפים! כי בן הוא! בליל הסדר מתגלה כי אנו בניו של הקב"ה ללא שום תנאי, מאי דהוה הוה.

כידוע שהרה"ק ה'בני יששכר' היה מתהלך בחוצות העיר בליל הסדר לשמוע כיצד האנשים הפשוטים עורכים את סדרם ושמע את אחד מבני העיר 'עם הארץ' כשהגיע להגדה ב'כנגד ארבעה בנים דברה תורה' החל לומר אחד בהטעמה ובאותו ניגון שאומרים אחד בקריאת שמע, כמובן שמלווי הצדיק גיחכו, אך ה'בני יששכר' לא צחק ואמר כי אכן בלילה זה מתגלה כי כולם כולם, אפילו הבן הרשע, כולם חלק מה' אחד!

שלמה חיים: דומה לזה שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שלכאורה פלא הוא, בליל הסדר בעת אמירת ההגדה הקדושה מזכירים דברי אפיקורסות של רשע?! ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי! בהגדת רבי דוד הנגיד איתא כי ארבעה בנים הם כנגד ארבעת הכוחות שיש באדם, כח הטוב וכח הרע, כח התמימות וכח האמונה, ע"פ דבריו אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כי בפסח הרע איננו רע, הרע מתמתק והופך כולו טוב אין רע כלל!

ברוך מרדכי: נורא נוראות! יתר על כן שמעתי בשם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שאמר דא' בספה"ק - אינני זוכר אם אמר מקור באיזה ספרים - שד' הכוסות הם

כנגד ד' הבנים, לפי זה ההגדה שנאמרת על כוס שני היא כנגד הבן הרשע, את ההגדה אומרים בשביל ובעד הבן הרשע, כל מצוות והגדת לבנך היא בכוסו של הבן הרשע, כי בליל סדר נותן השי"ת כח אף בבן הרשע לידע ולהבין כי אין כמוהו בכל הארץ.

אהרן יוסף: ממש כעין זה ראיתי סיפור על ר' גבריאל הולצברג שנהרג בפיגוע הנורא בבית חב"ד במומביי ה' יקום דמו, יהיו הדברים לעילוי נשמת הקדושים. כמו כל רעיו - שליחי חב"ד בעולם כולו, היו ר' גבריאל ובני ביתו עסוקים עד למעלה ראש בערב פסח לארגן 'ליל סדר' המוני למאות אנשים הרחוקים מתורה ומצוות שנקלעו למומביי, מי לפרנסה ועסקים ומי לטיול וביילוי, בערב פסח אומרת הרבנית הולצברג הי"ד לבעלה ר' גבריאל 'אתה בטוח שכל יהודי שנמצא בעיר יודע על ליל פסח שחל היום? לא פספסת אף אחד?' ר' גבריאל מתפלא על השאלה ואומר 'הלא תליתי מודעות בכל המלונות ובתי הארחה הפזורים בעיר!'

אך היא - באחד 'אולי בכל זאת תצא אל העיר ותראה האם יש עוד מקום שבו ייתכנו יהודים!' ר' גבריאל מתרצה ויוצא אל רחובה של עיר מסתכל כה וכה, פתאום הוא נזכר, אכן יש עוד בית הארחה קטן יחסית שבו שכח לבקר בימים האחרונים! ר' גבריאל לא מתמהמה ומיד מחיש את פעמיו לאותו בית הארחה נידח, בבואו למקום מיד מבקש מהמזכירה בדלפק הקבלה את ספר האורחים ואכן בין אחד השמות מזהה ר' גבריאל שם משפחה הנראה כיהודי, ר' גבריאל בודק את מספר החדר ופונה לעברו, דופק בדלת, פותח לו בחור צעיר ולמראהו היהודי שואל אותו - מה אתה רוצה?! משיב לו ר' גבריאל 'היום בלילה פסח ואנחנו עורכים ליל הסדר לכל המעוניין - אתה מוזמן, הבחור מביט עליו, המום - מי שלח אותך? שואל הבחור. 'הקדוש ברוך הוא' משיב ר' גבריאל.

כעת הבחור עוד יותר המום, ופורץ בבכי. 'אני כלל לא תכנתי להיות פה בימים אלו' פותח הבחור ומספר; לפי תוכנית הטיול שלי בכלל הייתי אמור להיות בצפון הנידה של המדינה, אתמול סיימתי טיול בדרום המדינה, לקחתי רכבת עד לכאן והייתי אמור לעלות על רכבת לכיוון הצפון, אך בתחנת רכבת, לאחר שירדתי מן הרכבת הדרומית בצפייה לרכבת הצפונית, גיליתי שתיקי נשדד ממני ואין בידי מאומה, לא כסף לכרטיס רכבת, לא דרכון, ואפילו בגדים להחלפה אין לי.

התיישבתי על ספסל מזדמן והחלתי לבכות חרישית, לאחר מספר דקות ניגש אלי אדם ופונה אלי בעברית - אתה צריך עזרה?! - הוא שואל, אני מספר לו את הסיפור שלי, ומתברר שהלה יהודי צרפתי, שנקלע למקום וזיהה שאני ישראלי - אל תשאל אותי איך יהודים מזהים אחד את השני, אבל זו העובדה... היהודי הציע לי כסף ונתן לי חשבון בנק שלו שהורי יחזירו לו את הכסף, נפרדתי ממנו במילות תודה נרגשות ויצאתי לשוק לקנות מספר מוצרים נצרכים תחת אלו שנגנבו, נכנס לאכסניה ומזמין חדר.

לאחר שנחתי מספר דקות, אני נזכר - היום בלילה חג הפסח; אני אמנם גדלתי בקיבוץ, לא חינכו אותנו כידוע מאומה על פסח כפי שהתורה מצווה, אך חגיגה גדולה היתה גם היתה - חג חירות מכנים בקיבוץ את הפסח. וכשאני חושב על מצבי העגום; בודד ללא חברה, הטיול נהרס בהעדר דרכון, ועוד ככה להעביר את היום שנחגג אצל כל היהודים בשמחה כזו, ליבי התמלא עצב ודכדוך. מה עושה יהודי - גם הגדל בקיבוץ כשהוא בודד והוא צריך עזרה? מה, ירים טלפון למזכיר הקיבוץ - צחי אני צריך מצות, כן כן, שלח להודו מידי שלוש מצות עם שוקולד...!?

פניתי אפוא לראשונה בחיי [!!] ונשאתי תפילה לבורא עולם, אמרתי לו 'בורא עולם! אומרים שאתה שומע כל אחד, ואומרים שכל יהודי הוא כמו בן שלך, אז אם אתה שומע אותי, שלח לי משהו שיעזור לי לחגוג את ליל הסדר', עוד המילים על שפתיי, ואתה דופק בדלת ואומר לי שהקב"ה שלח אותך...

חנוך העניך: סיפור מפעים סיפר אהרן יוסף; יושב יהודי – רחוק מכל בחינה, ליבו רחוק ויבש מכל דבר שבקדושה, אי שם בבית הארחה בעיר מלאה גילולים, ולראשונה בחייו פונה להשי"ת בפנימיות ליבו ומיד, אבל מיד! נענה, הוא אשר דברנו כי בליל הסדר מתגלה עד כמה קרובים אנו לאבינו שבשמים, ועד כמה מצפה הרבש"ע לכל תנועה קדושה של יהודי בלילה זה.

יעקב יצחק: אני למדתי מעובדה זו הארה נוספת. לפעמים מגיע אדם לליל התקדש חג, וליבו שבור בקרבו, הוא לא הצליח להכין עצמו כדבעי, לא בתורה לא בתפילה, עד הרגע האחרון היה עסוק בהכנות הרבות לצורכי החג עבורו ומשפחתו, כיצד אוכל לגשת ללילה זה?! אך כמו שהיהודי הרחוק ההוא בהודו יכול לבקש מהשי"ת שישלח לו יהודי לחג עמו את ליל הסדר, כך אתה היהודי מבני ברק או לוס אנג'לס, ירושלים או פריז, שמקפיד על קלה כבחמורה ומרגיש שאינך ראוי להארות נשגבות של לילה כיום יאיר זה, תוכל לבקש מבורא עולם – ריבונו של עולם שלח לליבי יהודי לליל הסדר, תאיר עלי אורך שאזכה לחג את הסדר, אף על פי שאיני כדאי וראוי, והשי"ת מסייע ביד כל אחד ואחד.

ראש החבורה: אלו דיבורים מאירים! אני ממש מרגיש את החירות באוויר! בשקיקה שמעתי את שסיפר אהרן יוסף; את תובנותיכם המאירות למדתי, אמנם אינכם תלמידי אך כמבוגר שביניכם ניתן להמליץ ממש 'מתלמידי יותר מכולם'. אברכים צעירים בגיל אבל דברים ממש טעם זקנים, ברוך ה' שלא השבית לנו גואל ועדתנו הק' עולה ופורחת תחת שבטו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אשר כמלאך האומר גדל מכה על קדקודנו ותובע מעמנו להתעלות, להתרומם מהבינוניות.

ולענייננו – וכאן הבן שואל – ידועה העובדה על בנו של הרה"ק מקאריץ שהיה אצל הרה"א מליז'ענסק ונאנח 'אוי טאטע', והפטיר הרה"א לעומתו בלשון חז"ל 'ודלמא לאו אביו הוא?!' ואחר כך אמר לו הרה"ק מקאריץ שהיה צריך להשיב 'שאל אביך' דהיינו שישאל לעצמו בחינת אב והדברים ידועים, אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כי במושכל ראשון לכאורה הוראת הרה"ק מקאריץ סותרת לאזהרת רבינו הרא"ש מסטאלין שיש לזיהר מעבודה שאולה אך, כשמתעורר לאדם אהבה עצומה להשי"ת, אהבה שאין לה קץ ושיעור, אזי הגם שאינו אוזח באמת במדרגת אהבה זו אך הוא בחינת 'על כל פשעים תכסה אהבה' ותעשה רושם בנפשו למרות שאינו ראוי לכך מצד נשמתו.

רבות! אומר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א – וכאן הבן שואל – כאן, בלילה נשגב זה – הבן שואל! כל אחד שואל לעצמו את בחינת האהבה של 'בן', בלילה זה גם האנשים הפחותים ביותר זוכים לאהבת ה' עצומה שלא לפי ערך דרגתם והם 'שואלים' זאת, בחינה זו של אהבה יכולה לישראל אצלם לכה"פ לאורך ימי הפסח, ובאם האדם בר דעת יכול הוא להתעלות ולהתרומם מהארה זו לאורך כל ימי הפסח ואף להתרומם ממנה על ימי הספירה עד דימטי טהור להאי יומא.

שלמה חיים: נדמה לי שעלינו לחתור לסיום כי השעה כבר מתאחרת, ואף אם בימי המועד אנחנו עדיין טפלי תלויין בן, אבל עוד סיפור קטן בן דורנו שיייתכן שחלק מהמסובים כאן מכיר. היתה משפחה אחת פשוטה משכונת רמת אלחנן שאחד מקרוביה נשא בתפקיד בכיר בממלכת מרוקו, ויהי היום ואחד מילדי המשפחה נחלה ל"ע והיה צריך טיפולים נדירים, לאחר התייעצות עם גורמי רפואה ועסקנים בכירים עלה כי במדינת מרוקו יש בית חולים מיוחד המתמחה במחלה מעין זו, דא עקא שהטיפול אורך זמן ממושך ועל ההורים להיעדר זמן ממושך מביתם בכדי לשהות ליד מיטת בנם החולה.

בעצת רבותם החליטו ההורים לעקור עם כל המשפחה למרוקו ולדור שם משך כל הטיפול, כמובן שהיהודים – כמו בכל מקום שהם, עטפו את בני המשפחה בכל טוב ומשפחה זו היתה אחת מנושאי השיחה המרכזיים בקהילה הקטנה, כשאחד מילדי המשפחה הגיע לשנתו ה"ג התכוננו כולם לחגוג למשפחה שמחת בר מצוה יפה, לחפות קצת על הקושי שבעריכת שמחה ללא כל בני המשפחה.

קרוב המשפחה הלזה רצה לשמח את הבחור על כן סיפר למלך מרוקו – הידוע באהבתו הגדולה ליהודים על המשפחה שנקלעה למקום ועל שמחת הבר מצוה שהקהילה חוגגת, המלך התרגש מאד ואמר למקורבו היהודי שברצונו לתת משהו עבור חתן הבר מצוה, נכנס לחדרו הפנימי והוציא מעטפה חתומה בצירוף ברכה נלבבת. בהגיע הקרוב לבר מצוה העביר לחתן את המעטפה וכמעט שכח מכך, למחרת בבוקר, מתקשר אבי המשפחה נסער לקרובו המקורב למלכות ואומר לו – אני חושב שחלה טעות, המלך נתן המחאה – צ'ק שרשום עליו 50,000 דולר!

הקרוב מבטיח לחזור אליו ומתקשר לגזבר המלך ושואלו האם חלה טעות במתנה, הגזבר עונה בפשטות שלא, לא חלה טעות, אומר לו הלה – מדובר במשפחה פשוטה, מה צורך יש במתנה כה יקרה?! אמר לו הגזבר – המקבלים אמנם אנשים פשוטים, אבל כשהמלך נותן, הוא צריך לתת כמו מלך! בשפע גדול! לא משנה מי המקבל!

אהרן יוסף: מורי ורבותי! ביום טוב פסח המלך נותן, השי"ת נותן אמונה, נותן אהבת ה', נותן רפואה כללית ופרטית, וכשהמלך נותן – לא משנה אם המקבל ראוי לכל זה, אזי הוא נותן ביד רחבה, בשפע גדול! עד שבשביעי של פסח אנחנו מודים להשי"ת ביו"ט מיוחד על אור האמונה שהושפע עלינו משך כל ימי הפסח.

א גוט יום טוב!

אסרו חג בעבותים

יש נוהגים שאין משתמשים בפסח בכלים חד פעמיים, והרמז בזה בדרך צחות, כי תכלית הארת הפסח שתיחקק בנפש היהודי בקביעות בכח עבודת ימי הספירה, ולא תהא בנפשו ככלי חד פעמי.

חג הפסח תשפ"ב

לעילוי נשמת

יאיר פסח בן פילה פישל

נלב"ע י"ב ניסן תשס"ד

נרבת הוריו ידידינו היקרים משפחת צ'אודר